

Arbeidsdepartementet
Postboks 8019 Dep.
0030 OSLO

Sendes elektronisk til postmottak@ad.dep.no

Oslo, 1. oktober 2010
Vår ref: Gry Myklebust/ 10-9975

Høringsnotat om politiattest for ansatte i bedrifter som tilbyr tiltaket Varig tilrettelagt arbeid (VTA)

Det vises til departementets brev av 25. juni 2010 vedrørende forslag om innføring av politiattest for ansatte i bedrifter som tilbyr tiltaket varig tilrettelagt arbeid (VTA).

HSH er hovedorganisasjonen for handel og tjenester i Norge, og representerer mer enn 14 000 virksomheter innen bredden av handel - og tjenesteytende næringer. Vi organiserer også virksomheter som tilbyr VTA.

HSH vil på generelt grunnlag gi uttrykk for at det bør utvises varsomhet med å innføre stadig flere reguleringer som kan oppfattes som en svekkelse av personvernet og medføre urimelig inngripen i den enkeltes privatliv. Myndighetene bør derfor alltid søke å finne virkemidler som i minst mulig grad begrenser enkeltmenneskets frihet.

Samtidig er det rimelig at samfunnet ønsker å beskytte særlig sårbare grupper, så som utviklingshemmede, mot overgrep. Det er imidlertid viktig å gjøre en grundig avveining av hensynet til beskyttelse på den ene siden, opp mot hensynet til sosialiseringsbehov og viktigheten av å være inkludert i arbeidslivet på den andre siden.

1. HSHs hovedsynspunkter:

- HSH støtter delvis forslaget om krav om politiattest for ordinært ansatte i virksomheter som tilbyr VTA. Vi mener imidlertid at tiltaksarrangør selv må avgjøre om det er behov for innhenting av slik attest. Videre mener vi et slikt krav kun skal gjelde i tilfeller der det er en åpenbar forskjell i maktforholdet mellom den ordinært ansatte og tiltaksdeltakeren
- HSH støtter ikke forslaget om innføring av politiattest for tiltaksdeltakere
- HSH støtter ikke krav om botid i fem år der det ikke kan fremlegges gyldig vandelsattest fra Norge eller annet EØS-land
- HSH mener ikke bestemmelsene skal gis tilbakevirkende kraft. Vi kan ikke se at det er større behov for tilbakevirkning her enn i andre sammenhenger hvor det er innført krav om politiattest, for eksempel for ansatte i barnehager

2. Nærmere om forslagene:

HSH støtter i utgangspunktet forslaget om innføring av krav om politiattest for ordinært ansatte i virksomheter som tilbyr varig tilrettelagt arbeid. HSH mener imidlertid det må være tilstrekkelig at det gis lovhjemmel for at arbeidsgiver/tiltaksarrangør kan kreve politiattest. Det bør være opp til den enkelte tiltaksarrangør å avgjøre om det er behov for å kreve dette. Innhenting av politiattest vil på den måten være en mulighet for virksomheten, men ikke obligatorisk ordning. En slik løsning underbygges av at det finnes til dels ulike ordninger for organisering av VTA-plasser, eksempelvis tiltak der det kun er tiltaksdeltakere som utfører oppgavene mens ordinært ansatte er arbeidsledere. Andre steder utfører tiltaksdeltakeren sine oppgaver ute på ordinære arbeidsplasser. I sistnevnte tilfeller kan krav om politiattest for ordinært ansatte komme til å gjelde et betydelig antall personer.

HSH mener det bør fremgå av loven at et kriterium for innhenting av politiattest må være at den ordinært ansatte er i en form for overordnet posisjon til den som er utviklingshemmet. HSH er skeptisk til innføring av ordninger hvor kolleger/tiltaksdeltakere med mer sideordnede roller skal avkreves politiattest og mener dette vil være en uheldig utvikling i arbeidslivssammenheng. Muligheten for innhenting av politiattest bør derfor forbeholdes situasjoner der det foreligger en klar forskjell i maktforhold, slik som mellom arbeidsleder og tiltaksdeltaker. Vi utelukker ikke at det kan forekomme tilfeller der slike ulikheter kan anses å foreligge uten at den ene har en formell lederposisjon, men vi er av den oppfatning at det bør gjelde strenge regler for hvem som kan avkreves politiattest. For andre enn de som er i ledelsesposisjon bør det i alle fall gjelde snever adgang for innhenting av attest, og ulikhet i maktforhold må uansett være avgjørende.

Departementet foreslår at krav om politiattest også skal gjelde for tiltaksdeltakere. Dette er HSH uenig i. HSH mener tiltaksdeltakere ikke vil ha en slik rolle og posisjon i forhold til hverandre at det vil kunne forsvare innhenting av politiattest. En politiattest som beskriver fortidige lovovertrедelser kan uansett ikke sies å være noen trygghet for at fremtidige overgrep ikke kan finne sted. Det er dermed etter vårt syn langt viktigere at tiltaksarrangører besørger andre gode og forebyggende rutiner som forhindrer overgrep.

Vi bemerker også at det i en del tilfeller nettopp kan være tidligere kriminelle handlinger som begrunner behovet for deltakelse i arbeidsmarkedstiltak. Manglende adgang til å delta i tiltak vil svekke mulighetene for å komme ut i - eller tilbake til - arbeidslivet. Slike tiltaksdeltakere har også behov for aktivisering og å komme ut i arbeid. Departementet har for øvrig ikke redegjort for hvilke konsekvenser forslaget vil ha når det gjelder antall deltakere som må antas å bli utestengt fra tiltak.

HSH støtter ikke forslaget om at det bør gjelde krav til botid i 5 år for personer som ikke kan legge frem vandelsattest fra Norge eller EØS-området. Et slikt krav vil i praksis kunne innebære at yrkesforbud for personer utenfor EØS-området, og dette fremstår urimelig. Det bemerkes i denne sammenheng at utlendinger fra tredjeland er overrepresentert i persongruppen som står utenfor arbeidsmarkedet, og at det må utvises stor varsomhet med innføring av bestemmelser som ytterligere vanskeliggjør deltakelse i arbeidslivet. HSH støtter heller ikke forslaget om at bestemmelsen om innføring av politiattest bør gis tilbakevirkende kraft, slik at også personer som er i etablerte ansettelsesforhold må fremlegge politiattest. I de tilfeller der tiltaksarrangøren får vite om tidligere straffbare

forhold hos den ansatte, legger vi til grunn at dette kan vektlegges i forbindelse med saklighetsvurderingen i arbeidsmiljøloven § 15-7 dersom det er ønske om å bringe et etablert ansettelsesforhold til opphør. HSH kan uansett ikke se at det er sterkere hensyn som gjør seg gjeldende med hensyn til tilbakevirkning i denne sammenheng enn på andre områder hvor det er innført krav om politiattest, slik som ved ansettelse i barnehager.

Med vennlig hilsen

Inger Lise Blyverket /s
Leder arbeidslivspolitik

Gry Myklebust / s
fagsjef arbeidslivspolitik